

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

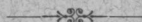

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1896.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Rupert Bežek</i> : O stvareh in njihovi pravni razvrstitvi	321
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo :	
<i>a</i>) Privolitev v pogodbo se mora izreči slobodno, resno, odločno in razumljivo: § 869. obč. drž. zak.	338
<i>b</i>) Tudi v eksekucijskem postopanju prisoditi je uživalcu pravico, da načne glavnico, koder ne zadoščajo njene obresti v pokrivanje dohodkov, za živa mu pristajajočih	341
<i>c</i>) Pravna vprašanja ne smejo se reševati in <i>possessorio summarissimo</i> , ampak le in <i>petitorio</i>	344
3. Književna poročila	345
4. Razne vesti	346
5. Pregled pravosodstva	351

O stvareh in njihovi pravni razvrstitvi.

Poskus komentarja k drugemu delu občnega državlanskega zakonika sestavil dr. Rupert Bežek.

(Dalje.)

§-1 294.—297. Dalje.

III. Pravni pomen prirastka kakor pritikline kaže se v sledečem:

1. ako je poglavitna reč nepremična, je takšen tudi prirastek v nasprotji s pritiklino, če je slednja premična: plug, dasi posestvena pritiklina, poseduje se lahko posebej ter priposestvuje radi tega že čez 3 leta, ne šele v 30 letih (§-a 1466. in 1467. obč. drž. zak.). Drugače pa je pri vknjiženih nepremičninah, tu se zmatra premična pritiklina tudi kot nepremično, ker prišteva zakonik pritikline sploh k nepremičnim rečem (§ 293 obč. drž. zak.).

2. S poglavitno rečjo uživaš tudi postransko; le če je slednjo lastnik, različen od lastnika poglavitne reči, prepustil jo slednjemu samo v porabo, ter, če je prirastek ločljiv, uživa ga lahko lastnik prirastka posebe (§-i 414. in 415., 318., 319. in 348. obč. drž. zak.).

Drugače je s pritiklino: plug si na primer osvoji posameznik jednostransko posebe ter ga priposestvuje; po pogodbi pa pridobiš s poglavitno rečjo zajedno tudi pritiklino. To načelo naj služi v pojasnilo pravnih opravil: volila, prodaje, zastavne pravice; če ti je kedo volil sabljo, naklonil ti je ž njo tudi nožnico; z blagajnico tudi ključe: §-a 1047. in 1061. obč. drž. zak.; kupivšemu hišo št. 3 na primer izročiti se ti ima tudi h gospodarstvu potreben vrt z dvoriščem vred, dasi osebujeta ti reči posamični parceli v zemljiškej knjigi.

Opomniti pa je, da solastninskih deležev ni zmatrati pritiklinami, torej ne pripadejo ob sebi kupcu poglavitnega posestva (G. U. 11.886).

3. Čegar je poglavitna reč, temu pripada tudi postranska, naj bo prirastek ali pritiklina (§ 414. obč. drž.); prvi le takrat ne, če je komu drugemu lasten ter ločljiv.

4. Toživšemu na izročitev poglavitne reči, pripade ti po zmagonosnej pravdi tudi prirastek in pritiklina, slednja le takrat ne, če je komu družemu lastna, kateri jo je napravil (§ 415. obč. drž. zak.).

5. Prodanej poglavitnej reči sledi tudi postranska reč v občje brez izjeme (§-a 1047. in 1061. obč. drž. zak.); vender je razlika; izročé se ti bodoči prirastki, ne pa tudi bodoča pritiklina (§-i 1047., 1061., 1050., 1064. in 686., 427. obč. drž. zak.); s kupljeno hišo dobiš tudi h posestvu spadajoča zemljišča; isto velja gledé zastavljenih poglavitnih reči. Radi tega se v izvršilnem postopku ne smejo ni posebe ceniti niti prodajati postranske reči (dvorni dekret z dne 7. aprila 1826. št. 2178 z. j. z., pa zak. z dne 10. junija 1887, št. 74. drž. zak., § 3.). Izjemoma ne slede postranske reči poglavitnej: a) kader so družemu lastne, ne prodajalcu; b) kader so se izvzele izrecno od izročitve.

6. Kar je veljavno pri prodaji, velja tudi pri zakupu (§-a 518. in 1110. obč. drž. zak.).

7. Tudi gledé zastave vender z dodatkom, da je zastavljena s poglavitno rečjo tudi bodoča pritiklina (§ 457. obč. drž. zak.); če se pa prodajo posamezne pritikline kam drugam, izgubiš do njih zastavno pravico navzlic kazenskim določilom zoper obrezuspešenje prisilnih izvršil z dne 25. marca 1883, št. 78. drž. zak., po katerem ne moreš zahtevati povrnitve od poštenega kupca. Pri nepremičninah so vsled vknjižbe zastavne pravice zastavljene tudi postranske reči (§ 451. obč. drž. zak.).

Po dvornem dekretu z dne 7. aprila 1826 morajo se v izvršilnem postopku zoper nepremičnino ceniti ob jednem in popisati tudi pritikline = fundus instructus. Slednjih torej ne gre zastavljati posebe.

IV. Kdaj preneha biti postranska reč prirastek ali pritiklina?

1. Kader se izloči prirastek pri komurkoli, slučajno ali z namenom; iz tal izpuljene rastline so premičnine; ruta caesa.

2. Isto velja za pritiklino z razločkom, če se je izvršila ločitev namenoma in za vso bodočnost.

Jeli treba k izločitvi postranskih reči upnikove privolitve?

V obče ne, ker razpolaga slobodno lastnik poglavitne reči tudi s postransko, v kolikor se izločitev vrši v navadne gospodarske potrebe; pač pa, če se poglavitno posestvo ž njo znatno pokvari. Gospodarskih poslopij ni dopustno podirati brez upnikove privolitve; ni prodajati posamičnih zemljiških parcel brez prenosa zastavne pravice za upnikovo tirjatev na prodane kose (zak. z dne 6. februarja 1869, št. 18. drž. zak.).

§-a 298. in 299. §-i 227., 427., 452., 1227., 1228. obč. drž. zak.; Krainz, l. c., I, str. 49.; Unger, l. c., I, str. 388 i. d

Poudarjalo se je že, da razsoja zakonik napačno kakovost reči, je-li premična ali ne po tem znaku, je-li pritiklina nepremične ali premične reči. V prvem slučaju je nepremična, v drugem pa premična stvar.

1. Zamenja se tako tudi lastninsko pravico s predmetom ter se zmatra prva premično ali nepremično reč po kakovosti predmetovej, je-li namreč podlaga lastninske pravici ali premična ali nepremična reč. Lastnik žepne ure ima v lasti premično reč, nasprotno zemljiški posestnik nepremično.

2. Kar se tiče zastavne pravice pri nepremičninah, se je vedno dvomilo, je-li nepremična ali premična stvar; *a)* nekateri prištevali so jo premičninam, ker je le prirastek terjativin, tirjatve pa so vedno le premične reči; ali *b)* pa se je gledalo na to, da je zastavna pravica stvarna pravica, torej po natori že nepremična, ne gledé na to, da je prirastek. Praktično nima ta razločitev nobenega pomena, kajti s tem, da je zastavna pravica nepremična reč, ne postane zastavljena tirjatev nepremična. Boljše bi bilo torej reči ne razsojati in razvrščati v premične in nepremične, temveč v slehernem slučaju le izreči, da velja to ali drugo načelo za to nepremično ali ono premično reč.

Da so po zakonu tirjatve premične reči, velja le v dvomljivih slučajih; če je odstopnik na primer dokazljivo mislil na odstopljeno nepremično reč, katera se ima izročiti, je tirjatev vendar le premična; dolгови bodisi zava-

rovani, bodisi da se obrestujejo ali ne, so premične reči (§ 299. obč. drž. zak.)

Mesto da bi govorili o premičnih in nepremičnih rečeh, je kakor povedano, ugodnejše težiti na to, je-li pravno zavisna kaka reč ali obvezanost ali pravica od opravičene osebe, ali po trajnem položaju, n. pr. s posestjo kake reči, tako, da je posameznik le tako dolgo opravičen, odnosno obvezan, dokler poseduje dotično reč. Razločevati je torej le: v pravnem zmislu zavisne in nezavisne reči.

I. Sledeče pravice združene so s kakim trajnim položajem, torej pravno zavisne:

1. z lastninsko pravico kake nepremičnine razpolagaš tudi z realnimi pravicami: *a)* bodisi zemljiškimi služnostmi (§-a 473. in 474. obč. drž. zak.); *b)* bodisi s pravicami, ležečimi v sosednem pravu: §-i 850.—853. obč. drž. zak.; zahtevaš lahko, da se popravijo meje po §-ih 854. 858. *ibid.*, da se popravijo ali vzdržavajo vmesne stene ali pregraje, da se zahteva lahko varščina v slučajih, da se hoče podreti tuja stavba; da se mora pustiti drevje izvažati čez tujo ozemlje. Z lastnino nepremičnin spojeno je *c)* mnogo posestvinih bremen: poprejšnja desetina; *d)* lovska in ribolovna pravica, radicirani obrti; *e)* v javnem pravu vtemeljene zasebne pravice na primer patronat (§ 1471. obč. drž. zak.); na novo zgrajene hiše so davka proste.

2. Pravice zavisne od lastnine kake obremenjene, bodisi premične ali nepremične reči: zastavljene reči morajo po upniku vestno hraniti se (§-a 459. in 1369. obč. drž. zak.), dolžnik ima pravico zahtevati odškodnine za slučajno pokvaro zastavljene reči (§ 460. *ibidem*); kedor je obremenjen s služnostjo, zahteva od opravičenca, da prispeva k popravkom služeče stvari (§-a 483. in 513. obč. drž. zak.); da se pravica sploh, kolikor možno utesnuje (§-i 484., 488., 489. in 491. obč. drž. zak.).

3. Kedor poseduje na imetnika sloveči vrednostni papir, razpolaga s tem tudi s tirjatvo.

4. Koder so se uvedle zemljiške knjige, se pridobe vse stvarne pravice gledé vknjiženih nepremičnin le z vknjižbo, istotako gledé tirjatev (§-a 321., 322. obč. drž. zak.), ugasnejo tirjatve in stvarne pravice le po izknjižbi (§ 350. obč. drž.

zak.); odstopnica je torej gledé vknjižljive tirjatve le praven naslov; v pridobitev tirjatve je še vknjižbe treba.

5. Koder vlada pravna vkupnost, koder so posamezniki opravičenci nerazdelne solastnine, zahteva vsakternik, da skladajo solastniki porazmerno k ohranitvi vkupnega imetja (§-i 839., 856., 483. o. d. z.), zahteva lahko slehernik, da se prihodki razdelijo, ali slednjič celo reč sama (§ 830. obč. drž. zak.)

II. Kar se pa tiče zavisnih bremen ali dolgov, tako odločuje sledeči položaj:

1. kedorkoli poseduje nepremičnino, prevzame *a)* vsa realna bremena (§-i 360., 530., 443. obč. drž. zak.); *b)* po sosednem pravu vse zgoraj navedene dolžnosti; *c)* vse obvezanosti, katere se niso vknjižile v pridobitev stvarne pravice, marveč le v to, da dolguje sleherni posestnik: pridržek, kupiti nepremičnino nazaj (§ 1070. obč. drž. zak.); pravica predkupa (§ 1073. ibidem); rabokupna pogodba (§ 1095 ib.); če se vknjiži zastavna pravica le „ad fructus“ nepremičnine, mora sleherni posestnik dopuščati poplačilo tirjatve iz pridelkov (§-a 457., 632 obč. drž. zak.) in sicer potom sekvestracije (§ 320. obč. sod. r., potem § 85. zemljek. zak.). *d)* zakonito teže na posestvih zemljiški davki, zemljiško-odvezna odškodnina, izročilne pristojbine po §-u 72. pristojb. zakonika in gasilni stroški.

2. Kedor poseduje premičnino, od katere je odpravljati carino ali potrošne pristojbine, mora jih poravnati, ker jamči za-nje reč sama po §-ih 200.—206., 244. carinskega reda.

3. Lastnik s služnostjo užitka obremenjenega posestva mora po §-ih 514 in 515. obč. drž. zak. oskrbeti zgradbe s svojimi stroški, v kolikor so potrebne radi starosti poslopja ali vsled kake naključbe; če pa tega neče, opravičen je uživalec sam graditi in zahtevati povračilo po preteklem užitku, odnosno tirjati odškodnino, primerno v toliko, kolikor je izgubil radi tega na užitku.

4. S posestjo stvarne pravice, n. pr. služnosti, združene so dolžnosti iz sosednega prava kakor se je preje povedalo: plačilo pristojbin za vknjižbo dotičnih pravic po §-u 72. pristojb. zak.

5. Koder vlada pravna vkupnost po nerazdelnej solastnini, morajo vzdržavati vsi reč vkupno, dopuščati, da se razdelijo dohodki in celo reč sama.

6. Vsled bivališča na tem ali onem kraju primoran je vzdržati se slehernih dejstev, katera bi bila na kvar opravičenem iz privilegija ali monopolov: obrtnih in pisateljskih pravic; pravic na slovstvenih in umetniških delih; lovske, ribolovne pravice ali rudarskega dopustila.

Zavisnim pravicam kot podstava služeči položaj ali stan obseza ali pravice ali pa zgolj dejansko razmerje.

V prvem slučaju nahaja se povsodi jedna poglobitna in jedna postranska pravica, zlasti velja to načelo gledé pravic, združenih s posestvom, realnih pravic, katerim je podstava lastnina do kake nepremičnine, s to pridobi se namreč že po sebi (*ipso jure*) tudi realno pravico (§ 442. obč. drž. zak.); zastavna pravica in užitek oklene se tudi realnih pravic (§-i 443., 457., 511. obč. drž. zak.). Ker pa se ravnaajo realne pravice po poglobitnej reči, prištevajo se v zmislu §-a 298. *ibid.* nepremičninam.

Ne dado pa se ločiti zavisne pravice od nezavisnih tako strogo, da bi ne prehajale v drugo vrsto: tirjatev postane vsled vknjižbe zavisna pravica, po izknjižbi zopet nezavisna; a navzlic temu ohrani se v tem kakor v drugem slučaju istevnost dotične pravice; pašna pravica, brez dovolitve vknjižbe na vknjiženo zemljišče je gola tirjatev; z vknjižbo pa se izpremeni v služnost; po izbrisu iz zemljiške knjige ostane le vender pašna pravica kot tirjatev (§ 481. obč. drž. zak.).

Na imetnika sloveči vrednostni papirji pridružijo se po amortizaciji nezavisnim pravicam.

§ 300. Primeri § 905. obč. drž. zak.; prav. sod. obl. §-e 50., 51., 52., 54., 90.; Regelsberger, Pandekten § 43.; Jettel, Handbuch des internationalen Privat- und Strafrechtes, §-a 29. in 30.

Zlasti pri rečeh je gledé pravnega razmerja velevažno, kod se nahajajo; odločilen je zakon tistega okraja: *lex rei sitae*.

Gledé nepremičnin se o tem ni dvomilo nikoli; pač pa so se pravice do premičnih reči odkazavale poprej zasebnim določilom, veljavnim za dotičnega opravičenca: *statuta personalia*; kajti premičnina oklene se opravičenčeve osebe ter je odvisna od slednjega popolnoma: *mobilia personam sequuntur, ossibus inhaerent*.

A ta znak ne velja za vse premičnine; ne more se nadalje razločiti, katera reč je z osebo opravičenčevo v tesnejšji ali le rahlej zvezi.

Veliko težkoč nastane nadalje, kader je razsoditi o pododnosti dotične premičnine pod zasebna določila opravičenčeva; torej naj velja znak „lex rei sitae“ tudi za pravice do premičnin; vender ne po vsih zakonikih: avstrijski pridružil se je nasprotnemu nazoru.

Pripomniti pa je ne gledé na zakonito določilo predležečega paragrafa, uvažujé le izrek, naj premičnina sledi tistemu zakonu, koder se nahaja:

1 da se nahaja premičnina trajno na kakem mestu, da ima tamkaj ostati.

Torej ne velja zgorenje določilo za reči, katere so se nastanile le mimogredoč v kakem kraji: blago pošilja se sem ter tam; potnikova prtljaga ne ostane vedno na istem mestu, niti čolni, niti ladije odločene za daljšo vožnjo.

2. Za ustanovilo kake stvarne pravice do premične reči je odvažen zakon tistega kraja; dočim odločuje za obstanek stvarne pravice zakon tistega kraja, koder se nahaja slučajno reč. Če se je zastavila n. pr. po kakem inozemskem pravu premičnina z golo pogodbo brez izročitve v upnikovi roci, ne zadobi slednji zastavne pravice na semkaj v Avstrijo poslana reči: § 451. obč. drž. zak., izvzemši, če jih je vzel dotični upnik v svojo posest.

Da pa je merodajno tudi v avstrijskem pravu „lex rei sitae“, razvidiš iz pravilnika sodne oblasti z dne 20. novembra 1852, kateri določuje za tožbe stvarnih pravic na premičnini, kakor tudi gledé motenja, da so sodišču, koder se nahaja stvar, podsodne: §a 54. in 55.

Prepoved na premičnino inozemcu lastno, vender v Avstriji ležečo, ravna se po našem pravu: razsodbe najvišjega sodišča z dne 21. aprila 1858, G. U. 547 in z dne 12. decembra 1876, G. U. 6315.

Če se je premična reč premestila, tako odloči tisto pravo, katero je veljalo pred premestitvo: lex fori; gledé premečnin pa, katere se po sebi selijo večkrat od mesta do mesta, tovari na ladijah, štacunsko blago na vožnji, pa odločuje pravo

istega kraja, od koder so došle ali se odposlale, odnosno kjer so se ustvarile.

Jeli zmatrati posamično reč premično ali nepremično, ničigaršno ali od prometa izobčeno, odločuje pravo, koder se nahaja.

Vsebine stvarne pravice razsoja se po določenih prava veljavnega za dobo, v katerej se nahaja uporabljena reč.

Premičnine kakor nepremičnine priposestvujejo se po našem pravu po določenih veljavnih na mestu, koder se poseduje reč, kajti v priposestvovanje treba trajne posesti.

Vse te zagonetke rešijo se pravilno v mejnarodnem zasebnem pravu; tu pa je skoraj dognano, da se ravnao tudi posamični pravni odnošaji, kakor posest, lastninska pravica, njena pridobitev, izvršitev lasti, pridobitev služnosti, vsebina lastninske pravice, lastninska tožba in zastavna pravica — po pravu, veljavnem za kraj, kjer se nahaja premična ali nepremična reč: *lex rei sitae*.

V železničnem prometu kazale se bodo posledice zastavne pravice gledé poslanega blaga po pravu tiste dežele, kjer se bo oddalo blago (člen 22. mejnarodne pogodbe za želez. tovorni promet z dne 14. oktobra 1890).

Kader uživa zastavno pravico več upnikov, razvrstile se bodo tirjatve pri nepremičninah po pravu „*rei sitae*“, a pri premičninah po odločenih „*legis fori*“, torej konkurznega prava, odnosno prava veljavnega za kraj, koder se vrši izvršilo.

§ 301. Regelsberger, l. c., §-a 199. in 100.; Krainz-Pfaff, §-a 89. in 90. (Primeri §-e 510., 971., 983., 1227. in 1228. obč. drž. zak.).

V splošnem zmislu je porabljava sleherni reč, kajti ne trpi na veke; v pravnem zmislu pa le:

1. če se uniči po jedenkratnej uporabi ali vsaj izpremeni, tako da ne služi več gospodarstvenemu smotru kake reči jednake vrste;

2. če je raba prikladna smotru, to je, če se rabijo reči te vrste večinoma v navadnem življenju.

Porabljive reči ločijo se torej od obrabnih (česar pa ne prizna n. pr. Krainz); porabljiva so jedila in pijača, drva za kurjavo; dočim so stoli, mize in klopi le obrabno orodje.

Prešplošno pa ni razmišljevati teh znakov, kajti ni prikladen ta pojem vsem vrstam, niti za vse ljudi; le slučaj določi, je-li porabljiva obleka ali ne: kajti prištevamo obleki kakor redovniško tako tudi maškeradno; slednja pa je vendar le obrabna.

Velevažno je, je-li je raba smotru prikladna ali ne, ker je pravno razmerje povsem drugačno pri porabljivih in pri neporabljivih rečeh. Če je možno rabiti kako reč le na ta način, da se uporabi in s tem uniči, ti je ni treba vrniti: poravnava se škoda v novcih, izročitelj pa po izročitvi ni več odgovoren. Sicer pa se prištevajo i novci porabljivim rečem, ker se večinoma tisti novci ne povrnejo več v roko; z ozirom na to, da pa dotičniku ni na tem, ker je sličen novcu, slične vrednosti, prištevaš boljše novce nadomestilnim rečem.

Navadno pa sta združeni nadomestilnost in porabljivost, odnosno slednja kakovost služi v podlago nadomestilnosti. Sicer pa se nahajajo uporabljive reči, katerih ne moreš nadomeščati, n. pr. vina, sto ali več let starega; nasprotno so nadomestilne reči, katerih rabiti, uničiti ne moreš, vsaj ne, da bi se mogle zopet poiskati po njihovih zasebnih znakih, n. pr. igle, vrednostni papirji, s serijami zaznamovani bankovci.

Kakor porabljivosti tako nadomestilnosti razmišljevati je pravilno v občnem delu prava; da si je v tesnej zvezi slednja s prvo kakovostjo, je ne razpravlja naš zakonik v tem odseku, ter govori o nadomestilnosti le v posamičnih prilikah, največ v poglavji od osebnih pravic do reči: §-e 971., 983., 1090. obč. drž. zak. Iz tega je razvidno, da je avstrijskemu pravu nadomestilnost in porabljivost isti pojem.

Dasi ni jednaka nobena reč drugej v celoti, najmanj v naravoslovju, koder se ti pojasnijo razlike, vendar ni ločiti povsodi jedne od druge; tu ter tam zadovoljuje se promet in zahtevke s stvarjo jednake vrednosti, sličnega uteža, jednake vrste; tako pri poštnih znamkah, pri žitu, drvah za kurjavo; koder se upošteva le poprečna kakovost dotične „vrste“.

Nadomestilnost ni vtemeljena v naravnih zakonih: zgolj promet je ne more pogrešati, torej je gospodarstvena lastnost kake reči, odnosno ker je promet odločilen, zmatrati jo je objektivno lastnost kake reči.

Ker ne odločuje zasebni namen strankin, tak le-ta ne razsodi o nadomestilnosti ali nenadomestilnosti; kar se slobodno določuje, je le odplačilo v dotičnej pogodbi, n pr. „prodam ti tista belca uprežena v svoj voz“; kupljena sta z namenom, da sta nenadomestna; obratno če kupiš dva mlada belca tega ali onega plemena; tam je odločilna zasebnost (individuvalnost), tu pa le vrsta, v katerej si izbereš to ali ono.

Velevažen je znak nadomestljivosti marsikaterim pravnim odnošajem: posojilu, zakladnemu opravilu in novčnim tirjatvam, kajti od nadomestilnosti ali pa nasprotno lastnosti zavisno je, je-li slučajno zmatrati dotično pravnò opravilo vzajemno posojilno pogodbo (mutuum) ali pa le posodbeno pogodbo (commodatum).

Dasi je nadomestilnost največjega pomena pred vsem v obveznem pravu, se je ozirati na-njo tudi drugod, v pravu veljavnem za reči. Po členu 91. trg. zak. preide nadomestljiva reč v lastno družbeno lastnino, mej tem ko ostane nenadomestilna reč družbenikova last: „societas quoad usum“ in „quoad sortem“; če dvomljivo, seveda zmatrajo se vse v družbenem inventarju popisane reči kot družbena last.

Včasi imenujejo se tudi dejstva nadomestljiva, odnosno nenadomestilna; prva tedaj, kader jih lahko izvrši kedo drug mestu obvezanca, kar je važna razlika v izvršilnem pravu: §-a 309. in 310. obč. sod. r.

§ 302. Regelsberger, § 97.; Unger, § 57. (Primeri §-e 427., 452., 531., 930. obč. drž. zak.).

Razmišljajoč je-li je pri množini reči misliti si množino lastninskih pravic do posamičnih reči, urinila se ti bô misel, iz česa sestojata sklada ali skupnost reči.

Tu gre razločevati zemljišča od premičnine.

A. Pri zemljiščih ne uvidiš naravne podlage, ker je zemlja celokupna celotina.

Jednoto ustvariš si sam ter jo zopet razrušiš. Njiva v izmeri 100 oralov je danes jednota, jutri jo razdeliš na kose, jo prodaš na drobno; ali pa pokupiš sosedne parcele ter jih združiš v jednoto. Državni predpisi posegajo vmes, določujoč, kako naj nastane jednota zemljišč, in v to svrho napravljene so zemljiške knjige.

Omejen kos zemeljske površine, v kolikor služi praktičnim potrebam, je celotina; posamično je zemljišče.

B. Telesno omejene, za-se obstoječe premičnine so jednote. A zračne in tekoče stvari postanejo še le tačas reči, kader so zajete v posodi, v obmejenih prostorih.

Vender zadobijo nekatere reči sicer telesno omejene še le v množini prometno vrednost: pesek, žito, smodnikova zrna, ljubje, seno, žima, volna, moka, pepel itd. Ker prične ter preneha sleherno pravo s prometno vrednostjo in praktično potrebo ali uporabo, tako se pokaže lastnina in posest do navedenih reči še le v množini.

V prometu združimo večkrat na sebi samostalne telesne stvari v jednote, ker so druga od druge zavisne gospodarstveno, ter se zmatrajo še le v skupnosti — reči. N. pr. čreda ovac, knjižnica itd. Takšne skupnosti so le pojem: *universitas rerum distantium*.

Skupnost loči se od:

1. jednostavne reči: pri katerih ne uvaža promet, ali so po navadnih zakonih vender le sestavljene ali ne: naravni plodovi, umetni proizvodi.

2. sestavljenih reči, pri katerih spozna slehernik sestavine: hiša, stroj, ura, bicikel — *universitas rerum cohaerentium*.

Kako pa je s skupino kot namišljeno celotino? Nedvojno so tudi posamični deli skupnosti samostalni pravni predmeti; je pa i skupnost samostalen predmet?

Skupnost je stvar ali bitje le v gospodarstvenem oziru: čreda na posestvu od 100 ovac je po tem takem samostalen pravni predmet; ne pa isto število ovac, katero priženeš na sejem; kajti, če se tudi slobodno menjajo posamični komadi v čredi na kmetiji, ni to nepomenljivo pri množini v drugem slučaju.

Tako razmišljevalo je tudi razumništvo v dobi, kader se je ustvaril naš zakonik; § 302. je nekako splošno potrdilo brez pravnih posledic, radi česar pa je za pojem skupnosti odločilna zopet le teorija.

Tožba na izročitev cele črede: *vindicatio gregis* — dopustila se je zgolj zbog praktičnih vzrokov; v resnici je takšna

tožba sestavljena iz množine tožeb na povrnitev posamičnih komadov skupnosti ali sklade.

Gospodarstvene potrebe zahtevajo, da se prodajo in nadomeste starejši komadi z družimi bodisi po prirastku ali po nakupu; isto velja o zalogi blaga. Iz istih vzrokov velja to določilo gledé užitka in zastavne pravice: užitkar sme prodati posamične komade, v kolikor hasne gospodarstvu, a mora jih nadomestiti z drugimi v toliko, da vzdrži celotino v prvotnem stanu; primeri jednake odnošaje pri zakupu: „Eisernviehcontract“ v nemškem pravu.

V pravnem zmyslu pa je upoštevati le posamične reči, tako :

1. pri volilu; kader se voli komu zaloga štacunskega blaga, tak je veljavna zapustnikova naredba, da si so se izpremenili posamični komadi v dobi od napravljene poslednje volje do zapustnikove smrti; volilo obsega navzlic temu celo zalogo. A vzrok tej prikazni je dozdevna zapustnikova volja, po kateri naj pripadejo volilojemniku vsi ob zapustnikovej smrti v zalogi nahajajoči se komadi. Kajti če je dokazati možno, da je zapustnik mislil si zalogo v obsegu o priliki oporoške, tak ne dobi volilojemnik morda ničesar, če je zapustnik pred smrtjo vse one komade prodal, dasiravno se je morda popolnila pozneje zaloga iz njegovega imetja: § 724. obč. drž. zak.

2. Če prodáš kako skupnost, tako ne smeš nadomestiti posamičnih komadov z družimi, ker si prodal v resnici posamične reči. Da ni treba odgovarjati se prodajalcu gledé pogrškov, izvzemši dogovorjene lastnosti, je vtemeljeno v pogodbi, s katero se izroče reči počez ali navprek, namreč kakor leže in stoje, brez števila, mere in uteža: § 930. obč. drž. zak. (poprečni kup).

3. Po glasu §-a 427. obč. drž. zak. dopušča se izročitev „tovornega blaga“, zaloge blaga ali druge takšne svote (skupnosti) — po znamenjih, namreč s pismom ali z orodjem; z razznamki, po katerih spozna slehernik, da se je izročila reč komu drugemu. Takšna izročitev pa ni simbolična, temveč prava, vendar ni izročitev skupnosti, temveč posamičnih

komadov z olajšilom, da se ni treba dotakniti sleherne reči, je ni treba izročiti posebe.

Temu dokaz je posledica tožbe na povrnitev skupine vsled razrušene pogodbe; povrnejo se ti zgolj vsi komadi, nahajajoči se o priliki izročitve; ni vrniti poznejših prirastkov, niti pozneje priklopljenih komadov.

4. Če zastaviš skupino, obseza zastavna pravica tudi pozneje došle komade, kar pa ne izvira iz določil, veljavnih za skupnost, temveč ker objame zastavna pravica tudi pritlikino: §-a 296. in 457. obč. drž. zak.

Gledé hišne oprave in premičnin, do katerih uživa zakupodalec za varnost zakupščine zakonito zastavno pravico, omeji se slednja na komade, prinesene po zakupniku, kateri se po vrhu še nahajajo v trenutku vložene tožbe na zakupljenem predmetu; kar jih je zakupnik ali kedo drug odnesel poprej, namreč pred vloženo tožbo, izločijo se po sebi iz zastavne obveze: § 1101. obč. drž. zak. (invecta et illata).

Kar se nanaša na pogodbo, po kateri se je zastavila sklada (skupnost), odločuje le postransk strankin dogovor; n. pr., se dogovarja, da se smejo posamični komadi navzlic dogovoru prodajati, dasi pod upnikovim nadzorstvom.

5. Kader se izroči komu skupnost za užitek, smejo se prodajati, odnosno nadomestiti posamični komadi le v gospodarskih potrebah, kajti po §-ih 509. in 518. vrniti je užitarju po ugaslej njegovej pravici ravnostiste komade, kateri so se mu izročili; razumno se ne more kaj, če jih je vsled potrebe prodal; iskati je potem le novčne odškodnine. Vender je to le pravno olajšilo, kajti užitek v tem slučaju ni pravilen, temveč užitek potrošnih stvari (quasiususfructus); primeri § 510. obč. drž. zak., kateri pa tvori le obvezo, nikako služnost.

§-i 303., 304., 305. in 306. Regelsberger, l. c.; §-i 107.—111. Pfersche, Oesterr. Sachenrecht, I., § 7.; Krainz-Pfaff, l. c., § 92.; Gareis, Das deutsche Handelsrecht, § 46.; Endemann, Das deutsche Handelsrecht, § 94.; Dr. Richard Hildebrand, Theorie des Geldes, § 3. (Primerjaj §-e 222., 224.—226., 637., 784., 1374. obč. drž. zak.; §-a 201. in 323. obč. s. r.; patent z dne 9. avgusta 1854, § 103.; §-i 306., 332, 391., 418., 419., 654., 661., 662., 934., 1055., 1058., 1332.; 335., 378., 935., 1015., 1331. obč. drž. zak.; čl. 343., 353., 376. trg. zak.)

Cenljive so vse stvari, — ne le reči, — katere so prikladne prometnemu občevanju. Sposobna pa je stvar v tem oziru, če se lahko razpolaga ž njo v pravnem zmislu, to je, da služi kot predmet zasebnim pravicam; kar ne izpolni tega zahtevka, izključi se od prometnega občevanja: reč extra commercium. To pa je možno v trojnem oziru: da so izključene ali popolnoma od slehernih pravic, ali le deloma, gledé nekaterih oseb z ozirom na posamične pravice, da so izključene slednjič začasno ali trajno.

Ker naš zakonik prišteva cenljivim stvarjem tudi predmete, katere niso reči, tedaj ne označiš zadostno stvari od prometa izključene s tem, če jih ne moreš vzeti v last; obratno marsikaka reč ne služi prometnemu občevanju, dasiravno je del našega imetja: res sacrae, n. pr. zasebna cerkev, mostovi, javna pota itd.

Tako določita §-a 303. in 448. obč. drž. zak., da zastaviš slobodno reč sposobno prometnemu občevanju; nasprotno ne gre delati pravnih opravil o rečeh, katere so se odtegnile pred pogodbo prometnemu občevanju; dotična pogodba je nična: §-a 878. in 880. obč. drž. zak.

Od prometnega občevanja pa se izločijo reči

1. iz naravnih vzrokov, ker se ne pokorijo človeku, ker jih ne moremo vzeti v oblast; n. pr. zrak, tekoča voda, podzemnica in morje v brezkončnej razsežnosti, zemeljsko površje. V kolikor pa se omejijo te stvari, zajamejo po človeški oblasti, v toliko stopijo v promet. Zemljiške parcele, zasebno vodovje in odtoki iz njega, dokler ne zapuste zasebnikovega posestva; ozračje v toliko, n. pr. da se prepove sosedu zidati čez naše poslopje.

2. Po zakonitih predpisih; n. pr. inozemske loterijske srečke, tudi tuje državne srečke: § 438. in daljni carinskega kaz. zak., §-a 24. in 25. loterij. pat. z dne 13. marca 1813; prepovedane knjige izvzemši takih, katere so prišle komu v posest pred prepovedjo: §-a 36. in 37. zak. z dne 17. decembra 1862, št. 6. drž. zak.; mrlič, ker nasprotuje npravno čustvo prometnemu občevanju: § 306. kaz. zak.; okostje in preparati take vrste pa se prodajajo; tudi sestavine človeškega telesa: lasje, umetni udje.

Prepovedan je nadalje promet z rečmi, katere se morajo uničiti po dotičnih zakonitih predpisih: zak. zoper živalske kužne bolezni z dne 29. februarja 1880, št. 35. drž. zak.; zak. z dne eodem, št. 37. drž. zak.; zak. z dne 14. avgusta 1886, št. 17. drž. zak.; zak. zoper trtno uš z dne 3. aprila 1875, št. 14. drž. zak., koder se prepoveduje izvažati okuženo trsje; v zakonu za obrano obrtnih znamenek z dne 6. januarja 1890, št. 19. drž. zak. se napravi na zahtevek poškodovančev neporabno orodje z opravo vred, katera sta se rabila pri ponarejanju obrtnih znamenek; odtrgajo se dotične znamke raz blago; če jih pa ni možno drugače odstraniti, sme se uničiti tudi blago; torej izloči se od prometnega občevanja blago, zaznamovano z nedopustno znamko. V nasprotju z določili naredbe finanč. min. z dne 27. oktobra 1881, št. 127. drž. zak. narejene karte za igro izločijo se od prometa; istotako prepoveduje se trgovcem, razpečavati karte drugače, nego v pravilno zganjenih in zapečatenih zavitkih: fin. min. nar. z dne 7. novembra 1881, št. 34082 in z dne 22. novembra 1882, št. 1018.

Skoraj izločene od prometa so po zakonu o občenevarnej rabi raznesilnih tvarin z dne 27. maja 1885 št. 34. drž. zak. takšne tvarine, ker jih celo posedovati ne smeš brez dovolitve deželnega predsedstva: § 2. min. nar. z dne 4. avgusta 1885. Promet s takšnimi tvarinami prepovedan je brez dovolitve. Kupčevati s prepovedanimi ponatisi duševnih proizvodov ni dopustno po glasu § a 12. zak. z dne 15. oktobra 1846, št. 992 z. j. z.; primeri tudi zakon z dne 7. novembra 1862 promet s srečkami proti delnemu odplačilu (promese). Dalje ni kupčevati z družinsko rakvo, ker se protivi temu prav, dasi imajo potomci do rakve zasebno stvarno pravico; nasprotno pa so v omejenem prometu cerkveni stoli in klopi, kajti z načinom uporabe slobodno razpolaga cerkveno oblastvo: nar. min. za bogoč. z dne 29. junija 1860.

Zasebne pravice do vseh teh reči se slobodno kakor ustanovljajo, tako izvajajo; a prometno občevanje se za brani zakonito.

Kako se cenijo reči prometu prikladne, razmotrivati je kakor iz gospodarstvenega, tako iz pravnega stališča.

V navadnem življenji določujemo ceno po čutu; naravno da služi na pravnih tleh denar kot merilo ceni: § 304. obč. drž. zak., odkar se namreč promet ne ravna več po odplačilu v naturalijah.

Pred vsem pa moraš imeti reč, katero ceniš v trajnej posesti; inache se govori le o cenvitvi posestnih in užitnih pravic, ne pa o cenvitni reči.

Cenitev vsebuje domnevno sodbo o gospodarstvenih dogodkih: je-li se bo stržilo pri prodaji za to ali ono reč toliko ali ne; bo li treba založiti pri nakupu toliko novcev ali ne; k čemer pristopi pa še navadno razmerje mej pogodnikoma.

Resnične vrednosti za posamične reči dognati je kaj težko; določi se le od slučaja do slučaja; vender se v narodnem življenju zadovoljujemo s povprečno ceno, katero zmatramo merodajno posameznemu slučaju; nasprotno pa se ne zлага vedno sodna cenitev s poprečno ceno, temveč določi se prva v zmislu teoretičinega načela za posamičen slučaj.

Zakonik (§ 305. obč. drž. zak.) opisuje napačno povprečno ceno nazirajoč jo redno ali občno ceno, torej ono ceno, katera se pokaže po koristi posamične reči gledé časa in kraja. Napačno pravimo, kajti cena je zavisna od menske vrednosti, karera pa se razlikuje od uporabne vrednosti. Slednja je slučajno ali prilično višja mimo menske; n. pr. kozarec vode, popoten list, izpričevalo, vse te reči nimajo visoke menske vrednosti, pač pa morda uporabne.

Da postane reč pravni predmet, treba jej je le uporabne vrednosti: vender brani zakon reč, katera kaže mensko vrednost zdatnejše, ker tu se odločuje v slučajih skrunitve ali kader se reč uniči, namestek v družih rečeh: § 1323. obč. drž. zak., kar pa ni možno pri rečeh z golo uporabno vrednostjo. Isto velja gledé dejstev.

S tega stališča so torej cenljive vse reči, katerim se prizna nadomestek ali odškodnina z drugimi reči, torej z reči kažočimi mensko vrednost.

Kar sploh ni pravni predmet, ni cenljivo: n. pr. sloboda, čast, krepost, pogum, lepota, zvestoba, toplota.

Važna je cenljivost reči pri poškodbi, zastavi, odmeritvi dedinskega in nujnega deleža, sploh v pravnih odnošajih,

v katerih je določljiv namestek, dopustljiv zamenek z drugo rečjo; tu odločuje povsodi menska vrednost: cena.

Najpripravnejše merilo ceni pa so novci, (denar), ker služijo kot občno menjalno sredstvo.

Zakoniti opis poprečne cene, nahajajoč se v §-u 305. obč. drž. zak. sloveč, da obstoji ona v koristi, katero nam daje reč z ozirom na dotično dobo in kraj, ponesrečil se je po trditvi nekaternikov: Krainz-Pfaff, Pfersche i. dr., a ta trditev ni povsem resnična.

Pač ni vrednost slična ceni dotične reči, dočim je prva zgolj svojstvo, katero opažaš na reči; v ceni izraža se le posredno vrednost; le-ta in cena sta zgolj zavisni druga od druge.

Vrednost kaže nam razmerje mej rečjo in osobo, katera poseduje reč. Občne, splošne vrednosti prav za prav nimamo, ker ne moreš trditi, da bi bila sleherna reč jednake vrednosti vsem ljudem, niti tega, da bi bila reč sleherniku sploh kaj vredna. Reč postane le tedaj vredna, kader jo posedujemo, odnosno nameravamo vzeti jo v posest. Če trdiš, da ti je zlato večje vrednosti mimo bronu, tak izražaš s tem misel, da poseduješ ali pa da vzameš v posest rajše n. pr. 1 gram zlata, nego jednaki utež bronu.

V resnici je torej vrednost namišljeno razmerje mej rečjo in njenim gospodarjem.

Če zameniš reč z drugo, tak ne trdiš, da sta obedve jednake vrednosti, ker inace ne bi bila zamenila pogodnika reči; vsakternik naredi to z nakano, da dobi po njegovem preudarku reč višje vrednosti, višje koristi, in na to stališče popel se je menda v §-u 305. obč. drž. zak. zakonodavec. Na vsakej strani zazreš posebno, da si namišljeno korist

Cena je torej le v razmeri z vrednostjo; bodisi da mo-trimo to iz prodajalčevega, bodisi iz kupčevega stališča.

Cenila se bo reč tem višje, čim večje koristi se nadeja kupec; obratno nižje, čim manj mu je na tem, da jo vzame v posest.

V tem zmislu sklepa se lahko, da se obrača vrednost posamične reči po ceni, z ozirom na občno menjalno merilo: vrednost je torej količina določljiva po novcih.

(Konec prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Privolitev v pogodbo se mora izreči slobodno, resno, odločno in razumljivo: § 869. obč. drž. zak.

Tožbo Mjevo, naperjeno početkom zoper zakonska G., vzdržano naposled le zoper A. G-ja, vloženo dne 3. marca 1896, pod št. 757, zavrnilo je okrajno sodišče v Ž. z rzsodbo z dne 31. julija 1896, št 2620, glasečo se: »Tožnik M. zavrača se s tožbenim zahtevkom, glasečim se: Toženec A. G. dolžan je priznati, da je kupil tožnik M. od njega dne 29. februarija 1896 toženčevo posestvo vlož. št. 57 kat. obč. S., in sicer na ta način, da se je obvezal tožnik v poplačilo kupnine obema toženčevima hčerkama plačati po 100 gld., vkupe 200 gld., poravnati vknjižene tirjatve M-rja v znesku 600 gld. z obrestmi vred, nadalje prepuščati tožencu kakor njegovej ženi M. G. dosmrtno stanovanje v kupljenj hiši št. 2., pa dosmrtni užitek njiv p. št. x, y, z, dve parceli le za leto 1896.; toženec dolžan je vzdržati to pogodbo ter izročiti tožniku v last navedeno posestvo izvzimišj parcel, tožencu za užitek pridržanih; skleniti nadalje s tožnikom vknjižljivo listino ter poravnati tožniku tožne stroške.«

Razlogi:

Da bi se uslišalo toženca z njegovim zahtevkom, trebalo bi dokazati dognano pogodbo, katere pa ni uvideti v predležečem slučaju; in če tudi, tako bi se zmatrati morala nično. Nadalje odstopiti je bilo slobodno obema pogodnikoma proti plačilu dogovorjene skesnine. Sicer pa sledi iz prvotnega tožbenega zahtevka in pa po izpovedbi priče A., da sta nameravali prepirni stranki v splošnih obrisih označeno kupno pogodbo pritrđiti z listino, kar naj bi se izvršilo dne 3. marca 1896 pri notarju vsled dogovora vršivšega se dan poprej, kar so potrdile priče, B., C., D. in E. Ustnemu dogovoru pa ni sledila naprava listine, torej pogodba ni gotova (§ 884. obč. drž. zak.). Če bi se pa navzlic temu položaju zmatralo, da je pogodba sklenena, tako bi bila nična v predležečem slučaju, kajti primanjkuje zakonite podstave v zmislu §-ov 883., 865., 869., 1054., 1055. in 1056. obč. drž. zak. Dogovorilo se je namreč ustno, naj poravna tožnik dvema toženčevima hčerkama

znesek po 100 gld., kar vsebuje darilo spojeno ne le s koristjo, temveč tudi z obvezo (§-i 950., 953., 954 obč. drž. zak.). Ne gledé na to, da se mora sprejeti takšno naklonilo v zmyslu §-a 883. obč. drž. zak. in zak. z dne 25. julija 1871, št. 76. drž. zak. v notarsko listino, treba po vrhu nadskrbniške odobritve Vse te potrebščine pogrešajo se pa v predležčem slučaju. Nadalje pa so tudi nejasna določila gledé poplačila kupnine, in po vrhu negotova. Kajti jedna priča trdila je, da prevzame kupec vse do 29. februarija 1896 vknjižene dolgove, druga priča zopet, da se prevzamejo le tirjatve M-rjeve; a tudi pogovori gledé pridržanega užitka nasprotujejo si drug drugemu, dočim se ni ničesar določilo, kaj naj velja po smrti jednega ali družega preživitkarja. Tožnik sam trdi v početku, da je sklenil pogodbo z tožencem in njegovo ženo, katera sta baje zahtevala prevzetbo vknjiženih dolgov ne le M-rjevih temveč tudi K-jevih. A po izpovedbi najzanesljivejše priče, ker čisto nesumne E., ni toženec pri pogajanju govoril skoraj ničesar; slednji napravil je napram sodišču vtis slaboumca. Dasi sam ni pripeljal zastopnika, velevalo bi mu bilo sodišče vzeti si zagovornika. Po vrhu pogajalo se je ob 8. uri zvečer, kar je na kmetih z ozirom na zimski čas jako pozno. Iz vseh teh razmotrivanj pa je uvidno, da toženec ni privolil resno v opravilo, niti odločno, niti jasno. A tudi kupnina se ni določila zadosti natančno, niti gledé prevzetbe vknjiženih dolgov niti družih pridržkov, na korist preživitkarjema izgovorjenih. Neveljavna je torej pogodba tudi z ozirom na določila §-ov 1055. in 1056. obč. drž. zak. Nadalje bi se bila morala napraviti listina po določilu §-a 943. obč. drž. zak. z ozirom na to, da preseza po izpovedbi tožnikovej vrednost toženčevega posestva, cenjenega po tožniku na 900 gld., vrednost izpogojenih preživitkarskih pridržkov; ker presežek vsebuje darilo, o katerega veljavnosti pa je merodajen zakon, po katerem naj se napravi o takšnih opravilih listina. Pogodba je torej povsem neveljavna. Po izpovedbi prič E., F. in C. pogodila se je slednjič skesnina, napram katerej ne bi moglo tožiti se z golj na izpolnitev pogodbe, dasiravno se je poleg skesnine dogovorila in baje izročila ara 5 gld. Tožnik moral se je torej zavriniti s svojim zahtevkom.

Tožnik je zoper to razsodbo vložil apelacijo, v katerej poudarja med drugim, da se je po izpovedbah mnogih prič dogo-

vorila skesnina 50 gld., odnosno po nekaterih izpovedbah 100 gld., ter da se napram temu toženec ni skliceval na določilo §-a 909. obč. drž. zak. Če se nasprotnik protivi izpolnitvi, tako ne leži v tem uporaba skesnine (razsodba najvišjega sodišča z dne 10. februvarija 1880, št. 13191, G. U. W. št. 8212.). Nanašajoč se na dogovor sklenitve pismene pogodbe, tako tega ni potrdila nobena priča; pogodba vgotovila se je ustno; segla sta pogodnika v roke, dvignila ju kvišku po običaju navadnem v Kočevcih. Nikdo pa ni črnil besedice, naj bi veljala pogodba še le po podpisu listine; razumno je, da treba slednje k vknjižbi lastninske pravice, a veljavnost ustne pogodbe ni zavisna od listine.

Višje deželno sodišče pa ni ugodilo tej apelaciji, nasprotno potrdilo sodbo prvega sodnika z naredbo z dne 9. sept. 1896, št. 2891.

Razlogi:

Tožnikovej apelaciji ne more se ustreči iz nastopnih vzrokov. V predležem slučaju gre se za kupno pogodbo, torej za pogojeno izročitev reči proti plačilu določene novčne svote (§ 1053. obč. drž. zak.), v katero svrhu pa treba veljavne pogodbe in sicer kupne pogodbe. Zahteva se torej resnobna, odločna in razumljiva privolitev, kakor gledé kupljene stvari tako odplačila v novcih, katerim potrebščinam pa ne ustreza predležee opravilo. Pretresajoč stvarni položaj po tožnikovih trditvah pa izpovedbah prič ne moreš se uveriti, da so se določile dne 29. februvarija t. l. v hiši G. Hevej posamične bistvene pogodbene točke, radi katerih je naperil tožbo tožnik in za katere zahteva vknjižljivo listino, zadostno ter na umljiv način, pa z brezdvomno privolitvo toženčevo; še manj, da bi pogodnika smerila zgolj na sklenitev pismene pogodbe v svrhu dokazila in zemljiškoknjižnega prepisa. Že po tem, da se je pogajalo pozno na večer v veselej družbi, sklepati je, da ni bilo ležeče pogodnikoma na končnej utrditvi pogodbe gledé vseh važnih točk, nanašajočih se na prodajo v tožbi navedene nepremičnine, tem manj, ker se pogajanje ni omejilo na splošno umljiv, kratek dogovor gledé kupnine in kupljene reči, kateri bi ostal lahko sleherniku v spominu, temveč se raztegnilo na celo vrsto pogodbениh točk, katere se lahko razmišljajo napačno ter pozabijo čez čas, ne da bi se bile ohranile spominu v kakem zapisku. Posamezni dogovori po sebi niso ni natančni niti umljivi, ker inace

ne bi bil tožil prvotno tožnik tudi toženčeve žene kot soprodajalke, ne bi bil dvakrat izpremenil tožbenega zahtevka; čudno je tudi, da določuje v tožbi kupnino z 900 gld., iz katere je izpustil pozneje navedeni, tožencu za 1896. leto baje pripuščeni užitek dveh njiv; nerazumno, da bi se bil tožnik zavezal s kupninskim ostankom poravnati na kupljenem posestvu vknjižene dolgove, dočim trdi v repliki, da je prevzel obvezo od kupninskega ostanka za 900 gld., odnosno 700 gld. (odštevisi namreč svoto 200 gld. na korist hčera toženčevima po 100 gld.), poravnati vknjiženi tirjatvi M-rjevo za 600 gld. in ostanek M. K-jeve, z dodatkom izplačati presežek prodajalcu tožencu; slednjič pa trdi zopet tožnik, da ima izplačati le gotovine 200 gld. in pa vknjiženo tirjatev M-erjevo za 600 gld. z obrestmi vred. Ker se ni ničesar točnega določilo niti končnega nerazrušnega, pričale so nekatere priče, da se je spoznalo dosmrtno stanovanje z užitkom nekaterih parcel le tožencu, ne tudi njegovi ženi, dočim so druge v nasprotnem zmislu izpovedale, dodavši še te pravice hčera toženčevima na korist. Priča župan E. se ne spominja, da bi bil toženec pri pogajanju sploh kaj govoril, po vrhu zapustil je pri prvem sodniku vtis slaboumca. V takšnih odnošajih pa ne gre govoriti o pravej dovolitvi v zmislu §-a 869. obč. drž. zak. in o pravoveljavnej določitvi odplačila, radi česar se je moral zavrniti tožbeni zahtevk, potrdivši razsodbo prvega sodnika.

Dr. K. Bežek.

b) Tudi v eksekucijskem postopanju prisoditi je uživalcu pravico, da načne glavnico, koder ne zadoščajo njene obresti v pokrivanje dohodkov, za živa mu pristajajočih.

Pokrivši tirjatve sprednjih zemljiško-knjižnih upnikov ostala je v eksekucijski stvari M. udove Z. . ice zoper J. Z. od izkúpila 25.000 gld. skupljenega na drugi izvršilni dražbi za poslopja, stoječa v Tržaškem obmestji pod tab. št. 473, 474 in 475, še vsota 7437 gld. 20 kr., ki bi jo imeli dobiti po zemljiško-knjižnem redu

- a) M. Z. . ica za dosmrtno svoje dohodke, sestojече 1200 gld. na leto,
- b) J. L. M. za svojih 500 zlatih Napoleonov s pr. in
- c) M. Z. . ica roj. J. . ova za svojo tirjatev 500 gld. s pr.

Ker le-ta vsota 7437 gld. 20 kr. ni bila zadostna, da bi dajali njeni obresti upnici, imenovani pod *a*) dohodek 1200 gld. na leto, zahtevala je le-ta pri naroku, določenem za razdeljenje omenjenega izkupila, naj se jej prizna, da bo smela načeti v pokrivanje letnega svojega dohodka isto glavnico. Temu njenemu zahtevanju sta se uprla oba poznejša upnika, imenovana pod *b*) in *c*) trdeča, da jej gredo samo obresti od glavnice 7437 gld. 20 kr. do njene smrti, izpodbijala sta jej pravico, da bi smela načeti glavnico ter sta zahtevala, da se jo nakaže z omenjenim zahtevanjem na redno pravdno pot.

Z ozirom na ta protislovja in stoje na stališči, da deželno sodišče tržaško ni bilo poklicano razrešiti o bistvu pravnih teh vprašanj v eksekucijskem postopanju, napotilo je omenjeno sodišče z odlokom z dne 22. aprila 1896, št. 2948 vse stranke na redno pravdo, ne odločivši jim v to svrho nobenega roka.

Priznavši, da gre M. Z. .ici dandanes in da jej pojde do njene smrti pravica uživanja letnih prihodkov v znesku 1200 gld. od glavnice 7437 gld. 20 kr., sprejete z odlokom z dne 26. februvarija 1896 št. 1306 v sodne poklade, in priznavši jej pravico, da sme načeti to glavnico ter uporabljati jo dotle, dokler ne doseže vsako leto dohodka 1200 gld., voljenega jej po rajnem G. J. Z. v oporoki z dne 22. marcija 1886. leta, izpremenilo je višje deželno sodišče tržaško z odločbo z dne 5. junija 1896, št. 2400 že navedeni odlok deželnega sodišča tržaškega in nakazalo oba upnika, imenovana pod *b*) in *c*) na redno pravdno pot, ako bosta hotela izpodbijati pripoznano njeno pravico, in je oprlo svojo odločbo na te-le razloge:

Zastavna pravica, vknjižena na korist M. Z. .ice za dosmrtni njen dohodek, sestoječi v znesku 1200 gld. vsako leto, na poslopja prodana na eksekucijski javni dražbi, je neizpodbijana in isto tako ni med strankami prav nobenega spora o zemljiško-knjižnem redu in o gotovosti njene tirjatve. Ni bilo torej treba nakazati je na redno pravno pot, da bi se razsodilo o njenem zahtevanju, glasečem se, da sme načeti in uporabljati tudi glavnico 7437 gld. 20 kr., ako ne bi obresti od nje zadoščale v pokrivanje letnega njenega dohodka 1200 gld., in prav za prav bilo je treba odpraviti na redno pravdno pot oba upnika J. L. M. in M. Z. roj. J-ovo, ki se upirata temu njenemu zahtevanju. Poslopje, obremenjeno z zastavno

pravico, že omenjeno, na korist M. Z. . ice, bilo je prodano na eksekutivni javni dražbi in s tem ni bila ni najmanj izpremenjena pravica tu imenovane upnice. Ker se je izvršila eksekutivna dražba z zakonitimi pogoji in zlasti s pogoji §-a 328. ces. pat. z dne 1. maja 1781, št. 13. zb. just. zak., da prevzame namreč zdražitelj vse dolžnosti, ležeče na poslopji, prodanem na dražbi, na kolikor bi se pokrile z izkupilom, ostala je neizpremenjena pravica užívalke M. Z. roj. M., da dobi slovom §ov 1412. in 1413. obč. drž. zak. vse ono, kar bi še dobiti mogla iz izkupila, ostalega po pokritji družih zemljiško-knjižnih upnikov, pred njo stoječih. Zahtevana njena pravica opira se pa tudi na določbe §-a 34. zak. z dne 25. decembra 1868, št. 1. drž. zak. iz 1869. leta. Kader bi namreč od izkupila, skupljenega za nepremičnino, z zastavami obloženo, ne preostajalo nobenega družega zadostnega zaloga v pokritje zaostalih in tekočih prihodkov, sme upravičenec po tej zakoniti določbi zahtevati, da se mu plačajo najprej zaostanki, uživajoči jednako prednost, potem pa sme zahtevati, da se mu popolne dajanja in odnosni dohodki iz glavnice in sicer dotle, dokler ni ista pošla.

Z odločbo z dne 16. septembra 1896, št. 9689 odbilo je najvišje sodišče J. L. M. in M. Z. . ice roj. J. . ove revizijski rekurz in potrdilo odločbo višjega deželnega sodišča tržaškega iz tehle razlogov:

Brez vsake koristi bile so zavrnene stranke na redno pravdno pot, ker ni ga med njimi spora ne o obstoji M. Z. zastavne pravice, ne o gotovosti njene tirjatve. Slovom §-a 457. obč. drž. zak. jamčijo na prvem mestu nepremičnine, obložene z odnosnimi zastavnimi pravicami, na drugem mestu jamči pa izkupilo, za iste nepremičnine skupljeno. Po §-u 34. konk. reda priznati je pravico upniku, kateri ni dobil popolnega pokritja svoje tirjatve iz izkupila, da sme načeti v pokritje svojih dohodkov tudi glavnico. Ker obresti od ostalega izkupila v znesku 7437 gld. 20 kr. ne zadoščajo v pokrivanje letnih dohodkov M. Z. . ice, bila je upravičena zahtevati, da se pokrije le-ta letni njen dohodek iz glavnice, prav tu navedene, dokler je bode še kaj, in ker ni ga spora ne o zastavni njeni pravici, ne o gotovosti njene tirjatve bilo je treba potrditi v zakonih vtemeljeno odločbo višjega deželnega sodišča. T.

c) **Pravna vprašanja ne smejo se reševati in possessorio summarissimo, ampak le in petitorio.**

Okrajno sodišče v K. ugodilo je tožbi Jakoba M. proti Mici F. s konečnim odlokom z dne 26. junija 1896, št. 4299.

Višje deželno sodišče je pa tožbeni zahtevek odbilo z naredbo z dne 30. julija 1896, št. 7109 iz nastopnih razlogov:

Stvarna posest, koje varstvo se s tožbo zahteva, ima glasom stvarnega položaja očitveno za temelj neposredno ali kratko pred domnevnem dejanjem motitve med prepirnima strankama določeno pravno razmerje, namreč med toženko ali njenim soprogom Antonom F. na eni strani in tožnikom na drugi strani izvansodno narejeni kompromis, da se menda do sedaj prepirna meja med obema zemljiščema po večšem zemljemercu določi. Gledé na to okolnost je presoja vprašanja, če je bilo dejanje motitve, katero obstoji baje v tem, da je toženka po določitvi veččaka postavljene kamne odstranila ali po svojem soprogu odstraniti pustila, protipravno in se mora zmatrati samolastnim poseganjem v tožnikovo pravno posest, v nerazdorni zvezi s presojo pravnega obstanka in narave istega pogodbenega razmerja. Stvarna posest tožnikova in samolastno počenjanje toženke oziroma njenega soproga se torej ne more razsoditi drugače, kakor da se razmotriva pravni obstanek pogodbe in njena pravna vsebina. Iz tega sledi, da se obveljavanje tožbenega zahtevka v zmislu §-a 5. ces. naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. ne more doseči in possessorio summarissimo, v katerem je razsoja o pravnih vprašanjih nedopustna, nego le po redni pravdni poti, in petitorio.

Najvišje sodišče je pritrdilo višjesodnim razlogom in zavrnilo revizijski rekurz z naredbo z dne 30. septembra 1896, št. 11530 iz nastopnih razlogov:

Odločba višjega deželnega sodišča, katera je predrugáčila izrek prvega sodnika, mora se iz razlogov iste potrditi ter se še pripomni, da gre v postopku radi motenja posesti tudi razjasniti, če je navedenemu dejanju motitve prisojati protipravnost in samolastnost. A to vprašanje po izidu pričevanja, katero je pokazalo, da sta bili stranki že pri omejičenji, koje se je obestransko uvedlo, različnega mnenja in ni zemljemerec to prav nič v poštev vzal, ni še v kvar

toženke rešeno. Enostransko postavljenje kamnov po omejičenji in poraba omejičenega prepirnega površja, pa ni moglo tožnika v posest spraviti in odstranjenje mejnih kamnov po toženki mora se le v zmislu §-a 344. obč. drž. zak. kot varnostno sredstvo za njeno v nevarnosti nahajajočo se posest zmatrati. *A. Gr.*

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu ima v br. 9. za mesec september t. l. sledečo vsebino: Šešti obči kongres medjunarodne kriminalističke udruge. Svršetak. — Kriva prisega i krivo svjedočanstvo od dra. J. Veličkovića. Svršetak. — Samovlastna pomoć. Napisao Ante Gavez. — Primjetbe k osnovi novoga hrvatskoga stečajnoga reda. Priobčio dr. A. Badaj. Nastavak. — Pravosudje: A. Gradjansko. B. Kazнено. C. Mjenbeno-trgovačko. Rješitba kr. financialnoga upravnoga sudišta. — Poslovanje sudova u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji od dra. K. Bobinaca. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik. — Br. 10. za mesec oktober t. l. ima pa sledečo vsebino: Primjetbe k osnovi novoga hrvatskoga stečajnoga reda. Priobčuje dr. A. Badaj. Svršetak. — Razlike u pojmu prevare po avstrijskom i ugarskom kaznenom zakonu. Napisao dr. Stjepan Radits. — Predpostavlja li dioba suvlastništva izmedju supruza prestanak bračne zajednice? Napisao dr. Ante Pinterović. — O pravnoj naravi samorovâ. Napisao dr. Lovro Vidrić. — Pravosudje: A. Gradjansko. B. Kazнено. Iz upravne prakse. Rješitba kr. financialnoga upravnoga sudišta. — Poslovanje sudova u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji od dra. K. Bobinaca. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik.

Die Executionsordnung vom 27. Mai 1896, Nr. 79 R. G. Bl. sammt dem Einführungsgesetze vom 27. Mai 1896, Nr. 78 R. G. Bl. und den in Geltung verbliebenen bezüglichlichen Gesetzen und Verordnungen. Dr. H. Schauer. — Na Dunaji. 1896. — Cena 3 gld. 50 kr.

V Manz-ovej zbirki izdal je isti pisatelj, kateri je že pripravil nove zakone o civilno-pravdnem redu, tudi novi eksekucijski red. Le-ta izdaja odlikuje se kakor izdaja civilno-pravdnega reda v tem, da je pridejal gospod pisatelj tekstu zakona toliko pripomb, da nadomestujejo izvrsten komentar zakona in je torej to izdajo prav toplo priporočati za studij novih zakonov.

Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch für das Kaiserthum Österreich sammt allen dasselbe ergänzenden Gesetzen und Verordnungen und einer Übersicht über die civilrechtliche Spruchpraxis des k. k. obersten Gerichtshofes. Dr. Jos. v. Schey. 15. nat. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Das österreichische Civilprozessrecht, in systematischer Darstellung. Dr. Jos. Truttter I. d. Einleitung und allgemeiner Theil. — Na Dunaji. 1897. — M. Perles.

Verfahren nach der neuen Civilprocessordnung, in Beispielen dargestellt. Dr. Otto Urban. — Böm. Leipa. — Joh Künstner.

Systematische Übersicht über die wichtigsten Bestimmungen der neuen Civilprozessgesetze. Dr. Gust. Zistler. — Na Dunaji. 1897. — M. Perles.

Die Vorschriften über Rechtsangelegenheiten ausser Streitsachen. Notariatsordnung. Verfahren ausser Streitsachen. Depositenwesen und gemeinschaftliche Weisenkasse. Dr. Jos. v. Friedländer. III. zv. Manzove zbirke. 12. nat.

Compendien des österreichischen Rechtes. Das Concursrecht. Dr. Rud. Pollak. — Berlin. 1896. — Carl Heymann.

Gesetze zur Abwehr und Tilgung ansteckender Thierkrankheiten. Manz'sche Gesetzausgabe. XX zv. — Na Dunaji. 1896.

Handbuch des österr. Administrationsverfahrens. Dr. Fried. Tezner. — Na Dunaji. 1896. — Manz. — Cena 3 gld. 60 kr.

Das Realgewerbe. Dr. Christ. Hofer. — Na Dunaji. 1896. — Manz. — Cena 60 kr.

Pisatelj razpravlja jako težko tvarino o realnih obrtih prav spretno. On razdeljuje realne obrti v 3 vrste in sicer radicirane obrti, dominikalne obrti, točilne pravice in prodatne obrti ter razlaga svojstva in razlike vseh teh vrst in navaja zakonita določila, katera pridejo v poštev. Čeravno nimajo za nas realne obrti posebne praktične vrednosti, sme vender vsakdo, kdor se hoče pečati s to tvarino, seči po tej knjigi, v kateri najde vse, kar se tiče te pravne institucije.

Das österreichische Concursrecht. Dr. K. Schwarz. II. B. Formelles Concursrecht. — Dunaj. 1896. — Manz.

Die Ergebnisse der Civilrechtspflege in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern im Jahre 1893. I. Heft der „Statistik der Rechtspflege“ B. XLV. der „österreichischen Statistik“. Bearbeitet von dem Bureau der k. k. statistischen Centralcommission unter Mitwirkung des k. k. Justiz-Ministeriums. — Wien. 1896. — Cena 2 gld. 20 kr.

Das Verfahren nach der Civilprocessordnung vom 1. August 1895, an Rechtsfällen dargestellt. Dr. Georg Neumann. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Civilrechtliche Fragen. Kritische Sammlung des Materials für deren Lösung, über Veranlassung des Präsidiums des k. k. österreichischen Oberlandesgerichtes herausgegeben. Dr. Rob. v. Neuman Ettenreich. I. zv. — Na Dunaji. — 1896.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1896.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Društvo „Narodna čitalnica v Ljubljani“ vzelo je od „Narodnega doma“ vse prvo nadstropje v najem in oddaja raznim društvom v podnajem sobe. Tudi naše društvo vzelo je od čitalnice v podnajem prostore in sicer so to dve sobi tik čí-

talniške kavarne. Jedna, večja, soba namenjena je za društveno knjižnico, druga, manjša, služila bode kot bralna soba. Sobi so jako svitli in je zvečer na razpolago tudi električna razsvetljava. V svoji seji dne 2. t. m. posvetoval se je odbor o najemu ravnokar omenjenih sob za društvene namene ter sklenil, da se stroški pokrijejo, ker društvena blagajnica tega nikakor ne zmore, iz prostovoljnih doneskov ljubljanskih članov. Odbor sklenil je tudi, da se omisli društvo potrebno lastno pohištvo, in je potrebno ukrenil. Dalje storil je odbor sklep, da se društvena knjižnica popolni in da se najprej nakupijo vsa dela, katerim je predmet novo civilnopravno postopanje, da bode obiskovalcem društvenih prostorov na razpolago tudi primerna knjižnica. Vsi ti stroški pokrili se bodo iz preje omenjenih prostovoljnih doneskov. — Društvenikom na razpolago bodo sedaj komfortno opravljeni, lepi društveni prostori, kateri imajo še posebno to ugodnost, da so v neposredni zvezi s kavarno. V lastnih prostorih imeli bodo člani tudi dobro opravljeno knjižnico. Odbor upa torej, da bodo člani društvene prostore prav pridno obiskovali. Stroški, kateri so z vsem tem združeni, so jako veliki in torej ni prehvaliti onih ljubljanskih društvenikov, kateri so se zavezali s prostovoljnimi mesečnimi doneski pokrivati te stroške. Želeti je pa pač, da bi tudi ostali ljubljanski člani, kateri doslej še niso podpisali nobenega mesečnega prispevka, javili društvenemu blagajniku ali kateremu odborniku sploh, da so pripravljeni prispevati k tem stroškom. Med onimi, kateri so se zavezali prispevati je namreč več sodnih praktikantov in avskultantov, kateri ne bivajo stalno v Ljubljani in kateri bodo, čim se premestijo iz Ljubljane, tudi nehali s svojimi doneski. Treba torej za te nadomestka, ker sicer odbor nikakor ne bode mogel zmagovati stroškov. Sploh imajo pa itak vsi društveniki, v prvi vrsti seveda ljubljanski, korist, ako se bi ti dohodki povišali. Iz preostankov teh dohodkov popolnjevala se bode namreč knjižnica, čim bogatejša je knjižnica, tim večjo ugodnost nudila bode članom. Lastni prostori in društvena knjižnica koristili bodejo sicer res v prvi vrsti ljubljanskim članom. Imeli bodo pa od tega tudi unanji člani koristi. V društvenih prostorih našli bodo unanji člani pri svojih posetih v Ljubljani vedno svoje tovariše in se bodo lahko tam ž njimi shajali in razgovarjali. Iz društvene knjižnice izposojevale se bodo tudi unanjim članom knjige. Odbor pričakuje torej, da bodo tudi unanji člani oglasili se k prostovoljnim doneskom v pokritje navedenih stroškov in naj č. g. unanji člani bodisi mesečne, bodisi letne ali jedenkratne doneske pošiljajo društvenemu blagajniku ter naj pristavijo pošiljatvi njen namen.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: dvorni svetnik pri policijskem ravnateljstvu na Dunaji Fr. vit. Kozaryn-Okulicz dvornim svetnikom extra statum pri deželni vladi v Celovcu; deželnosodni svetnik Karol vit. Defacis višjim državnim pravdnikom v Trstu; okrajni sodnik v Kočevji J. Hauffen zborničnim tajnikom pri deželnem sodišču v Ljubljani; pravni praktikant pri deželnem sodišču v Ljubljani Milan Dolenc avskultantom za Kranjsko; pravni praktikant pri okrožnem sodišču v Celju Jos. Galle

avskultantom na Koroškem. — Notarjem v Rožeku imenovan je notarski kandidat v Celovcu Ivan Rabitsch; premešeni so: notar dr. Franc Bertold iz Rožeka v Celovec; notar Stanko Pirnat iz Zatičine v Mokronog; notar dr. Rupert Bežek iz Žužemberka v Zatičino; notar J. Bežan iz Senožeč v Žužemberk. — Umrli je v Trstu policijski ravnatelj dvorni svetnik Jos. Tschernko; v Kranju umrl je upokojeni sodnik Gregor Kržič.

— (Uradne ure pri deželnih, okrožnih, okrajnih in za mesto delegovanih sodiščih.) Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Gradcu odredilo je, da so uradne ure konceptnih uradnikov pri deželnih, okrožnih, okrajnih in za mesto delegovanih sodiščih od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne za stranke; za nujne zadeve je od 4.—6. ure popoldne v vsakem oddelku po jeden uradnik na razpolago.

— (Odvetniški shod na Dunaji.) Kakor smo poročali že v zadnji številki, zborovali so avstrijski odvetniki v dneh 19., 20. in 21. okt. na Dunaji. Shoda vdeležilo se je 437 odvetnikov. Pri otvoritvenem zborovanju dne 19. oktobra pozdravil je shod sekcijski načelnik vit. pl. Krall imenom pravosodnega ministra, podžupan dr. Neumayer pa imenom dunajskega mesta. Predsednikom shoda izvolil se je dunajski odvetnik dr. Karol vit. Feistmantel. Shod posvetoval se je v dveh oddelkih, katerih jeden se je bavil s pravnimi, drugi pa s stanovskimi prašanji. V svojih sklepih izrazil je oddelek za pravna prašanja, da se principijelno strinja s tem, da se nahajajo v novih civilnopravnih zakonih določbe, katere odvetnike in sodnike zbližujejo, izrazil zahtevo, da se odvetniški izpiti na novo uredi, naj bodo civilni in kazenski senati gledé kvalitete sodniških uradnikov jednaki, naj bodo tudi preiskovalni sodniki samo sodniki v zmyslu državnih osnovnih zakonov, da mora biti zapisnikar pri glavni razpravi sodniški uradnik in da naj bi pri neprostovoljnih vpokojitvah, katere bi se zgodile povodom nove organizacije, vpokojeni uradnik obdržal vso zistemizovano plačo. Shod izrekel je tudi svoje obžalovanje, ker je permanentna komisija sprejela defenitivne sklepe o načrtu zakona gledé sodne organizacije par dni pred odvetniškim shodom, da le temu ni bilo mogoče uspešnih predlogov staviti. Shod bavil se je tudi z listinami, katere so pogojno proste pristojbin, ter izrekel, da ne odgovarja načelom pravne države, ako se mora od le-teh listin plačevati pristojbino, kader se obrne žaljenec na pomoč sodnikovo. Shod izrekel je zahtevo, naj se predpreiskava premeni v tem zmyslu, da tudi za njo velja princip javnosti za stranke in naj ima zagovornik pravico, prisostvovati pri zaslišavanji prič in izvedencev in drugih sprejemanih dokazov; vpogledati že med uvodnim postopanjem v spise, govoriti z obdolžencem, ne da bi bila navzoča druga oseba, in naj sme zastopati pred posvetovalno zbornico obdolženca, kader se gre za njegovo pritožbo proti uvedbi predpreiskave in vkrenitvi preiskovalnega zapora, gledé katerega je nasvetoval shod več jako važnih izprememb obdolžencem na korist. Shod izrekel se je tudi za to, naj se reformuje zapuščinska razprava. Oddelek za stanovska prašanja posvetoval se je

posebno z odvetniškim tarifom z ozirom na novi postopek ter izrekel, naj velja za odvetnike princip prostega dogovora radi plačila, za nasprotno stranko veljaven bodi pa tarif, kateri naj se uveljavi ob enem z novim postopkom. Sedanji tarif obdrži naj za kurencije svojo veljavo, odpravijo naj se pa maksimalne postavke. Shod izvolil je šestorico, katera ima nalog izdelati tekom dveh mesecev novi tarif, kateri se naj predloži komisiji, sestoječi iz zastopnikov vseh zbornic, katera komisija naj se snide tekom treh mesecev. Shod izrekel je tudi, da je neobhodno potrebno, naj se kaznujejo oni odvetniki, kateri računajo za svoja opravila manj, kakor predpisuje tarif, disciplinarno. Predlog, naj bi odvetniški kandidati imeli pravico zastopstva v postopanju radi prestopkov, se je odklonil. Konečno zahteval je shod, naj naroči pravosodna uprava vsem sodiščem, da odklanjajo vsako nepoklicano zastopstvo, izrekel, da tudi novi zakon ne dovoljuje c. kr. notarjem zastopati stranke v pravadah in zahteval, da se v novi kazenski zakon sprejme določba gledé zakotnega pisarstva. Slednjič izrekel je shod še nado, da bodo sodišča sejno policijo napram odvetnikom in odvetniškim kandidatóm omejila na najnujnejše odredbe, med tem ko bode razsojeval disciplinarni svet o tem, je li dotičnik disciplinarno kaj zakrivil. Dne 19. oktobra sešli so se zborovalci pri banketu, katerega so se vdeležili tudi zastopniki vseh najvišjih justičnih oblastev. Dne 20. okt. povabljeni so bili vdeležniki pri pravosodnem ministru ekselenci grofu Gleispachu, kateri je ta dan povabil v goste tudi najvišje uradnike vseh justičnih oblastev na Dunaju. Izmed slovenskih odvetnikov vdeležila sta se shoda gg. dr. D. Majaron in dr. Fr. Stor iz Ljubljane. Zahtevala sta pri volitvi v stalno šestnajstorico, da bi se izvolil v to tudi zastopnik slovenskih in hrvatskih odvetnikov, kateri zahtevi se pa ni ugodilo.

— (Pomnožitev osobja pri finančnih prokuraturah.) L. 1897 pomnožilo se bode prav izdatno osobje pri finančnih prokuraturah in sicer se bode povišalo število dvornih svetnikov za 1, višjih finančnih svetnikov za 10, finančnih svetnikov za 17, tajnikov za 9, pristavov za 7, nasprotno se pa opusti 13 mest koncipistnih. Adjutum pomnoži se od 58 na 65 in sicer znašal bode adjutum brez izjeme 600 glđ. S to pomnožitvijo, katera znaša več kakor 22 odstotkov, odpomore se doseđanjim neugodnim razmeram gledé napredovanja in se ob enem osobju pri finančni prokuraturi da ekvivalent za ugodne razmere, katere nastanejo pri sodiščih vsled novih civilnopravnih zakonov.

— (Izvršitev civilnopravnega reda.) Da se novi civilnopravni red izvede, postavljeno je v ekstraordinarij zadnjega državnega proračuna znesek 1,150.000 glđ. Od tega zneska preliminovana je svota 600.000 glđ. za pokritje kvote stalnih dohodkov uradnikov in služabnikov vsled pomnožitve osobja, svota 300.000 glđ. v pokritje vadnih kurzov za sodne uradnike in svota 250.000 glđ. za adaptacije in potrebne najeme sodnih lokalitet. Za ustanovitev novih sodišč in za izpremembe v osobju postavljena je svota 60.000 glđ. Poleg tega je redna potrebščina justične uprave v kronovinah zvišala se za 700.000 glđ. Pri sodnih dvorih višjih deželnih

sodišč na Dunaji, v Gradcu, Pragi, Brnu, Lvovu in Krakovem pomnožila se bodo mesta zborničnih tajnikov za 125 in opustilo jednako število mest sodnih pristavov. Novih mest sodnikov ustanovilo se bude 1290, med njimi 447 mest sodnih pristavov; 187 sodnikov povišalo se bude v 7. razred, 352 pristavov pri sodnih dvorih in 179 pristavov pa v 8. činovni razred.

— (Sejna policija po načrtu našega starega sodnega reda.) Načrt starega našega sodnega reda imel je 438 paragrafov in sicer obravnaval je ta paragraf to, kar sedaj imenujemo sodno policijo. Le-ta paragraf glasil se je pa po izvirnem tekstu takole: „Es wird der Bescheidenheit des Richters überlassen (§ 168), *a*) wenn sich die Advocaten in bereits resolvirten Sachen mündlicher Behelligungen oder Absprünge gebrauchen (§ 422), *b*) wenn der Beklagte die deutlich vernommene Klage (§ 22) nicht ohne Einmischung eines Vernunftschlusses (§ 12) oder Anzüglichkeiten (§ 13) beantwortet, *c*) wenn bei der captio pignorum (§ 341) einer res mobilis in specie (§ 305) ein vitium visibile (§ 124) ausgestellt wird, *d*) wenn der Beklagte die ihm zugekommene Klage mit Verweisung des bereits im Mittel liegenden Urtheiles zurücklegt und Kläger sein Unrecht nicht selbst erkannte und von der Klage abstünde. (Hofdecret vom 15. Jänner 1787, Nr 621 *lit. a*) J. G. B.), *e*) wenn derjenige, welchem diesfalls ewiges Still-schweigen aufgelegt wurde (§ 66), durch einen zur Vertretung bewalteten Gerhaben (§ 108) Additional-Weisartikel (§ 149) oder Zeugen vorschützt (§ 150); *f*) wenn derjenige, welcher der Obrigkeit des Ortes, wo er sich befindet (§ 225) mit Blutfreundschaft verwandt ist (§ 152), die rückständigen Währungen (§ 338) für die sequistrierte Gerechtsame (§ 296) nicht erlegt, es sei denn, dass er wegen seines Leibes oder Gemuthsbeschaffenheit die unbezweifelte Wahrheit nicht könne erfahren haben (§ 140), *g*) wenn der Gegentheil, nachdem der Spruch in die Rechtskräfte erwachsen (§ 183) und mit hartem Siegelwachse festgemacht ist (§ 115), das Wiederspiel dessen, was er zu beschwören gehabt hatte (§ 210), behauptet, *h*) wenn ein Theil bei der mündlichen Nothdurftshandlung (§ 21) in den deutschen Erblanden (§ 35) nicht standhafte Befehle beibrächte (§ 48), *i*) wenn ein Theil die übrigen Nothdurften (Hofdecret vom 7. Mai 1795 Nr 226 J. G. B.) ohne jene Zierlichkeiten, welche allenfalls durch besondere Gesetze für eine oder für die andere erfordert werden (§ 114), abgibt — einen solchen Frevler und Verächter der richterlichen Gewalt zur erspiegelnden Geld — oder Leibesstrafe (§ 310, 345), wohlverstanden, jedoch (§ 237) ohne Gestattung eines Umtriebes (§ 54) und ohne Gemuthshinterhaltung oder zweideutigen Versand (§ 161) zu ziehen.“

— (Zemljiškoknjižna statistika.) L. 1893. bilo je 9505 zemljišč izvršilno prodanih za 22,014.576 gld. Novih dolgov vknjižilo se je v tem letu 289,831.439 gld., izbrisalo pa za 208,799.209 gld. Vknjiženih ostalo je vsega skupaj 3.931.313.529 gld. dolgov.

Pregled pravosodstva.

823. Za vtemeljitev tožbe na jamčevanje ni treba, da spada bolezen, na kateri je živinče bolehalo, k onim, katere imajo za nasledek smrt.

R. z dne 17. decembra 1895, št. 14954. J. Bl. št. 44 ex 1896.

824. Rejnik, kateri je prevzel najdenca od porodilnice v neodplatno rejo, nima za to pravice do odškodnine v zmislu §-a 1042. o. d. z. proti domovinski občini najdenca.

R. z dne 13. maja 1896, št. 5349. Z. f. V. 43 ex 1896.

825. Vpis pridobitne in gospodarstvene zadruge v register se mora odbiti, ako iz predloženih združnih pravil izhaja, da predmet ali prodročje nameravanega podjetja presega meje, izhajajoče iz §-a 1. zak. z dne 19. aprila 1873, št. 70. drž. zak.

O. z dne 21. aprila 1896, št. 3670. Z. f. V. št. 41 ex 1896.

826. Neobhodni pogoj, da se da zapuščinsko-varstveno dovoljenje gledé razpolaganja o zapuščinskih predmetih, posebno za njih otujitev, bodisi v zmislu §-a 810. o. d. z., bodisi v zmislu §-a 145. zap. pat., je soglasje vseh dedičev. Varstveno oblastveno dovoljenje temeljiti mora na zahtevku varuha. Ako se izda zapuščinsko oblastveno ali varstveno oblastveno dovoljenje za taka razpolaganja, katero nasprotuje tema načeloma, je to očitna nezakonitost.

O. z dne 15. oktobra 1895, št. 12340. J. Bl. št. 44 ex 1896.

827. Opravilni obrat krčmarja zmatrati je kot obrtna naselba in ustanovi zalaganje z deli za ta obrt podsodnost §-a 26. pr. s. o.

R. z dne 6. junija 1896, št. 21844. J. Bl. št. 43 ex 1896.

828. Tudi v slučaji, če se razglasitev konkurza po višji instanciji razveljavi in se mora imetje, katero je bilo sestavina konkurzne mase, izročiti bivšemu kridatarju, mora le-ta pristojbine skladnega upravitelja plačati.

O. z dne 1. julija 1896, št. 7425. G. Z. št. 41 ex 1896.

829. Slovom t. p. 75 in min. naredbe z dne 8. februvarija 1853, št. 110. drž. zak. razteza se pravica uboštva tudi na izvensporno postopanje.

O. z dne 21. julija 1896, št. 8359.

830. V pravdi mej okrajnim šolskim svetom in cerkvijo ne pristojata finančni prokuraturi zastopstvo nobene sporne stranke.

O. z dne 6. junija 1895, št. 6666. Z. f. V. št. 45 ex 1896.

831. Javnopravna korist, katero ima erar in državna uprava, da ostanejo državnemu uradniku njemu pristojeci in izvršilu odtegneni dohodki neprikrajšani, ugasne s smrtjo dotičnega državnega uradnika in finančna prokuratura od tega trenutka torej ni več opravičena izpodbijati izvršilo na take dohodke.

O. z dne 14. aprila 1896, št. 4406. Z. f. V. št. 41 ex 1896.

832. Prepoved na zadolžnico, katera se nahaja v rokah tretje osebe, ni dovoljena.

O. z dne 18. februvarija 1896, št. 1853. J. Bl. št. 41 ex 1896.

833. Lastninsko pravico do sporne proge zemlje dokazati se more tudi po izvedencih in katasterskih mapah.

R. z dne 22. oktobra 1895, št. 12415. J. Bl. št. 43 ex 1896.

834. Od uveta, da temelji mandatno postopanje (§ 460. k. pr. r.) na ovadbo, storjeno po javnem oblastvu ali po osebi, navedeni v §-u 68 k. z., na podlagi lastne uradne spoznave, se sploh in tudi tedaj ne sme izpregledati, ako se opira ovadba na izpovedbe nesumne dejanske priče in na priznanje obdolženčevu, storjeno izvensodno pred ovadnikom.

R. z dne 4. avgusta 1896, št. 9173. G. Z. št. 44 ex 1896.

835. Vsled priganjanja poškodovanca storjena povrnitev škode ustanovi razlog nekaznivosti po §-u 187. k. z. samo tedaj, ako je bilo storilcu možno, da jo bi bil z uspehom odrekel.

R. z dne 7. februvarija 1896, št. 14369. G. Z. št. 37 ex 1896.

836. Razžalitve z besedami, katere je zakrivila oseba, navedena v §-u 68 k. z., izvrševaje svoj urad ali službo, kaznovati je po določilih 12. poglavja kazenskega zakona, ne pa po ces. naredbi z dne 20. aprila 1854., št. 96. drž. zak., ne gledé da je morda oseba disciplinarno odgovorna.

R. z dne 29. aprila 1896, št. 4991. J. M. 1282.

837. Zakonitost razsodila, s katerim se je kdo izgnal iz dežele (čl. III. zak. z dne 5. marca 1862, št. 18. drž. zak.) ravna se po okolnostih, katere so obstajale za časa, ko se je izdalo; poznejše izpremembe v stanu izgnane stranke dajo samo povod, da se doseže, da se razveljavi razsodilo na pristojnem mestu. Dokleř pa razsodilo ni razveljavljeno, kaznovati se mora povrnitev v zaprti okoliš, bodisi da se potuje samo skozi ali da se povrne iz nemarnosti, po §-u 324. k. z.

R. z dne 13. maja 1896, št. 5642. J. M. 1267.

838. Za svoj upravni okoliš sme vsako politično deželno oblastvo izdati uvozno prepoved, določeno v §-ih 5, in 46. zak. z dne 29. februvarija 1880, št. 35. drž. zak.) S tem, da se prestopi mejo okoliša, zakrivi se odgovornega nasprotovanja proti prepovedi, razun če so uvožene živali prišle v tuzemstvu že v promet in so zadobile sposobnost, da se jim izdajo tuzemski živinski potni listi.

R. z dne 15. aprila 1896, št. 4420. J. M. 1274.

„Slovenski Pravniki“ izhajajo 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravniki“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

